

Katsaus kuntatalouden lähivuosien tilaan

Hallintojohtajat 14.3.2022

@MinnaPunakallio, pääekonomisti, Kuntaliitto

Ajankohtaista

Miten Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa näkyy kunnissa

- Kääntänyt talouskasvun taantumaan. Työttömyyden mahdollinen nousu iskee kuntien rahoittamaan työttömyysturvaan ja toimeentuloturvaan
- Nostanut energian, raaka-aineiden ja ruuan hintaa: ostot kallistuvat
- Korkokustannukset ja palkkakustannukset nousevat
- Sotaa paenneiden ukrainalaisten palvelut, työvoimapula

Bruttokansantuotteen volyymin
kausitasoitettu muutos
edellisneljänneksestä, %
2022Q4

-0,6 %

Päivitetty: 28.2.2023

**Näitä
kustannuksia
EI korvata
kunnille**

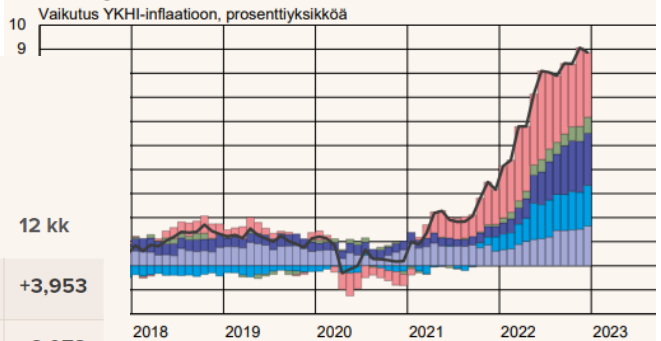
EURIBOR

Euriborkorot päivittäin

	1 vko	1 kk	3 kk	6 kk	12 kk
10.3.2023	+2,378	+2,630	+2,978	+3,445	+3,953
9.3.2023	+2,373	+2,573	+2,948	+3,461	+3,978
8.3.2023	+2,382	+2,565	+2,944	+3,451	+3,944
7.3.2023	+2,348	+2,562	+2,920	+3,418	+3,908
6.3.2023	+2,381	+2,511	+2,875	+3,363	+3,859

Kuluttajahintainflaatio

— Palvelut
— Jalostetut elintarvikkeet
— Energia
— Teollisuustuotteet pl. energia
— Jalostamattomat elintarvikkeet
— Kokonaisindeksi

2018 mukautettu kuluttajahintaindeksi keskus.

l
telma

Nostoja kunta- ja hyvinvointialan palkkasopimusratkaisusta

Miten
ratkaisu
näky
kuntatalouden
ennusteessa?

- Sopimuskausi 1.5.2022 – 30.4.2025 (36 kk)
- Ratkaisun sopimuskorotukset 2023-2024 sidottu **yleiseen linjaan**, jonka päälle tulee **kehittämisohjelman**. Vuoden 2025 korotuksista ei ole vielä sovittu.
- Syksy 2022: työvoimakustannukset nousevat (vuosikeskiarvo)
 - Vuonna 2022 keskimäärin 1,76 % (kunnat 183 milj. €)
 - vuonna 2023 keskimäärin 3,05 % (kunnat 323 milj. €)
 - vuonna 2024 keskimäärin 3,11 % (kunnat 339 milj. €)
- Maaliskuu 2023, perälautaratkaisu aiemmin sovittun päälle:
 - Vuonna 2023 henkilöstökustannukset +1,8 %
 - Vuonna 2024 henkilöstökustannukset -0,12 %

HELSINGIN SANOMAT

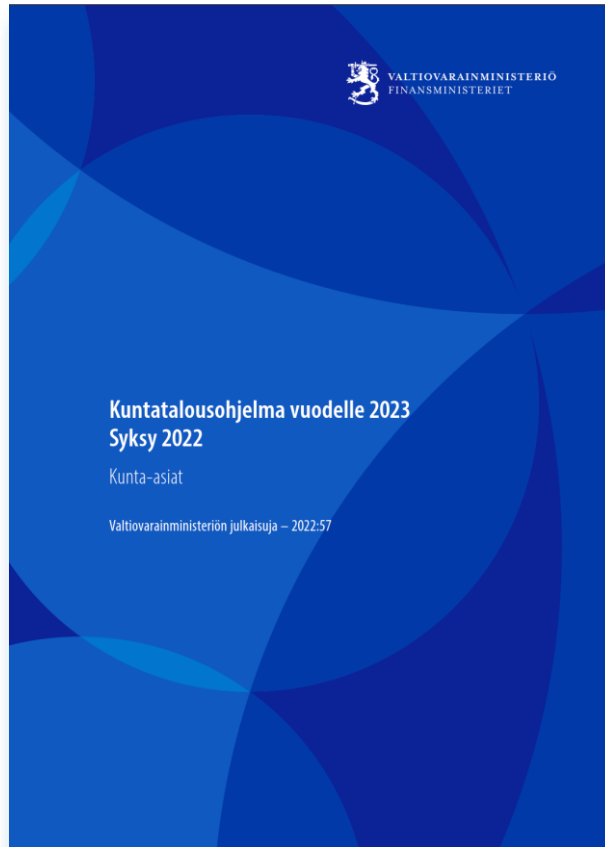
Politiikka | Palkat

”Historialliset” korotukset: laskuri näyttää, miten hoitajien peruspalkat nousevat

Hoitajien palkat nousevat tänä vuonna keskimäärin 5,6 prosenttia ja ensi vuonna 6,5 prosenttia. Keskimääräiset korotukset ovat poikkeuksellisen suuria.

Kevään kuntatalousohjelma julkaistaan 23.3.2022

Lisäksi:

Kuntakohtaiset
painelaskelmat

Kuntien sote-
siirtolaskelmat

Julkisen
talouden
suunnitelma

**Kuntatalousohjelma keskittyy
antamaan kunnista oikean tilannekuvan
hallitusohjelmaneuvottelujen pohjalle**

Julkisen talouden meno- ja rakennekartoitus

Talouspolitiikka

Valtiovarainministeriön julkaisu – 2023:13

**Mahdollisuudet Suomelle
– kansliapäälliköiden viestit
hallitusvaihdokseen**

Kuntatalouden tilannekuva nyt

Kuntasektorin tilinpäättösarviot vuodelta 2022 olivat vahvat

Kuntatalous lähes tasapainossa

- Manner-Suomen kunnat ja kuntayhtymät lähellä tasapainoa
 - Toiminnan ja investointien rahaviralla mitattuna kuntatalous lievästi alijäämäinen
 - Velan kasvu hidastui
 - Tulos odotusten mukainen: +1,3 mrd.€
- Kertaluonteiset myynnit paransivat tulosta sadoilla miljoonilla
 - Ilman myyntivoittoja tulos olisi jäänyt alle 400 miljoonaan euroon
 - Omaisuuden myynnit vähensivät lainanottotarvetta
- Kulujen kehitys tarkentuu vielä
 - Kuntayhtymien alijäämien kattamisesta aiheutuvat loppulaskut lisäävät vielä kuntien kuluja

Lue lisää ja hae materiaalit:

<https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2023/kuntatalousvuosi-2022-vahva-vain-paperilla-taustalla-poikkeustekijoita>

Kuntatalous tulevina vuosina

Vuosi 2023 mullistaa kuntatalouden tulo- ja menovirrat

Sote-uudistus 2023 poistaa kuntien käyttötaloudesta tuloja ja menoja

Tulos- ja rahoituslaskelman mukaiset ulkoiset tulot ja menot
Ennuste vuodesta 2024, noin 28 mrd.

Hyvinvointialueille siirtyvä osuus noin 24 mrd.		
41 % Henkilöstökulut 11,5 mrd.€	53 % Opetus ja kult.	46 % Verotulot 12,9 mrd.€
24 % Ostot yhteensä 6,7 mrd.€	10 % TE-palvelut	13 % Valtionosuudet 3,8 mrd.€
4 % Avustukset 1,1 mrd.€	27 % Muut palvelut	6 % Sote-vuokratuotot 1,7 mrd.€
9 % Lainanhoito 2,6 mrd.€	11 % Rahoitus ym.	21 % Muut toimintatuotot 5,8 mrd.€
17 % Investoinnit 4,7 mrd.€		9 % Lainanotto 2,7 mrd.€
5 % Muut kulut 1,3 mrd.€		5 % Muut tuotot 1,3 mrd.€

- Vuoden 2023 kuntatalouden tuloihin ja menoihin kohdistuu suuria muutoksia: rahavirrat puolittuvat koko maan tasolla. Suurten muutosten takaa vaikea hahmottaa muuta kehitystä.
- Kuntatalouden tila vahvistuu kertaluonteisesti, kun osa edellisen vuoden verotuloista tilittyy vuodelle 2023 = ”verohäntä”
→ Arvio: noin 1,2-1,5 mrd. euroa.
- Kuntataloudesta siirtyy hyvinvointialueille myös investointeja, lainaa

[Linkki julkaisuun](#)

**KUNTA
LIITTO**

Isot reformit ja kuntatalous

Sisällysluettelo

Johdanto	4
Kestävän kuntatalouden rakentaminen epävarmuuden keskellä	7
Vuosien 2023–2024 talousnäkymät paranevat – vai paranevatko sittenkään?	10
Yhteiset asukkaat – kunnan ja hyvinvointialueen tärkein yhteinen nimittäjä	17
Sote-uudistuksen talousvaikutukset kuntiin	20
Talousraportoinnilla tärkeä rooli rahoituksen siirrossa	26
Investointien ja velan merkitys	29
Mitä uudistuksessa tapahtuu kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kiinteistöille?	31
Toiminta ei pyöri ilman tukipalveluja – seuraava sote-soppa?	35
Kunnille vastuu työvoima- ja yrityspalveluista vuonna 2024	38
Sisäinen tarkastus tukee kuntaa muutoksissa	46

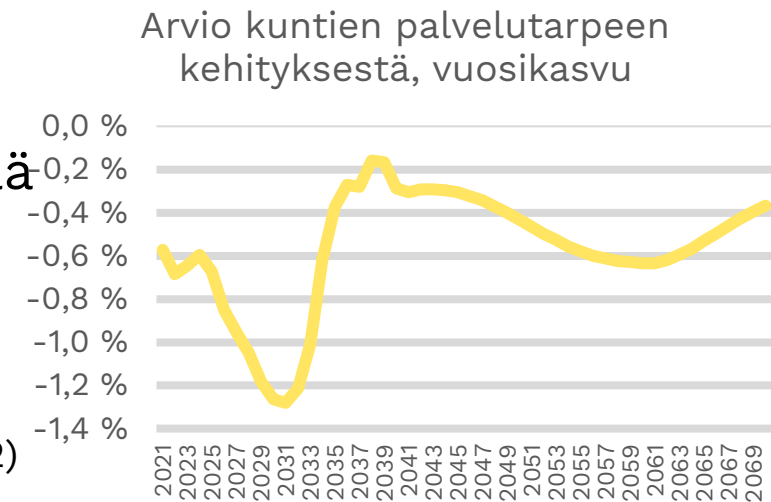

**Kunnittaiset
siirtolaskelmat
tarkentuvat elokuuhun
asti.**

**Jos tilinpäätökset
eroavat alkuperäisestä
siirtolaskelmasta, erotus
pidätetään tulevien
vuosien
valtionosuuksista.**

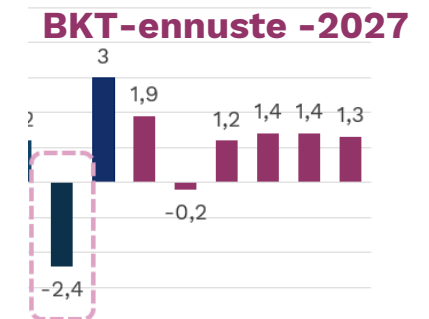
Kustannuskehitys kiihtyy tulevina vuosina

- Kuntatalouden tehtävät painottuvat opetustoimeen. Kuntataloudesta tulee sote-paineiden poistuessa ennustettavampi.
 - Henkilöstökulut yhä suurin kuluerä
- Laskennalliset menopaineet helpottuvat. Menoja pienentää myös määräaikaisten hallitusohjelman kehityshankkeet päättyminen
- Valitettavasti juuri nyt, hintapaineet nousseet rajusti
 - Vuonna 2023 peruspalveluiden hintaindeksi +4,0 (joulukuu 2022)
 - Velkaantumisasaste noussut, korkokustannukset nousussa
- On epäselvää, kuinka pysyvästä ilmiöstä on kyse. Kuluttajahintojen nousun arvioidaan normalisoituvan 2025.

Kuntien tulokehitys hyvin sumuinen

- Soten jälkeen:
 - kunnallisverotulojen merkitys kuntataloudessa pienenee (-12,64 %-yksikköä). Pienten, ikääntyneiden kuntien on jatkossa tultava toimeen verotuloilla. Kiinteistöveron merkitys kasvaa.
 - Valtionosuudet kohdistuvat kuntiin, joissa nuoria ikäluokkia. Isoista kunnista tulee aiempaa enemmän valtionosuusriippuvaisia.
 - Mitä tapahtuu kuntien kiinteistöille: myynnit, investoinnit, vuokratulot
- Yksittäisissä kunnissa tulorakenteen vaihtelut voivat olla erittäin suuria. Sote-muutokseen liittyvät tasauselementit vaihtelevat.
- Talouskehitys lähivuosina vaimeaa: kunnallis- ja yhteisöverotulot kehittyvät vaimeasti, pl. poikkeusvuosi 2023
- Valtionosuudet kasvavat vaimeasti kompensoiden osan kustannustenkasvusta.

**Miltä kuntaennuste
näyttää?**

Kuntatalouden vuosikate ja tilikauden tulos

painelaskelman mukaan, mrd.€

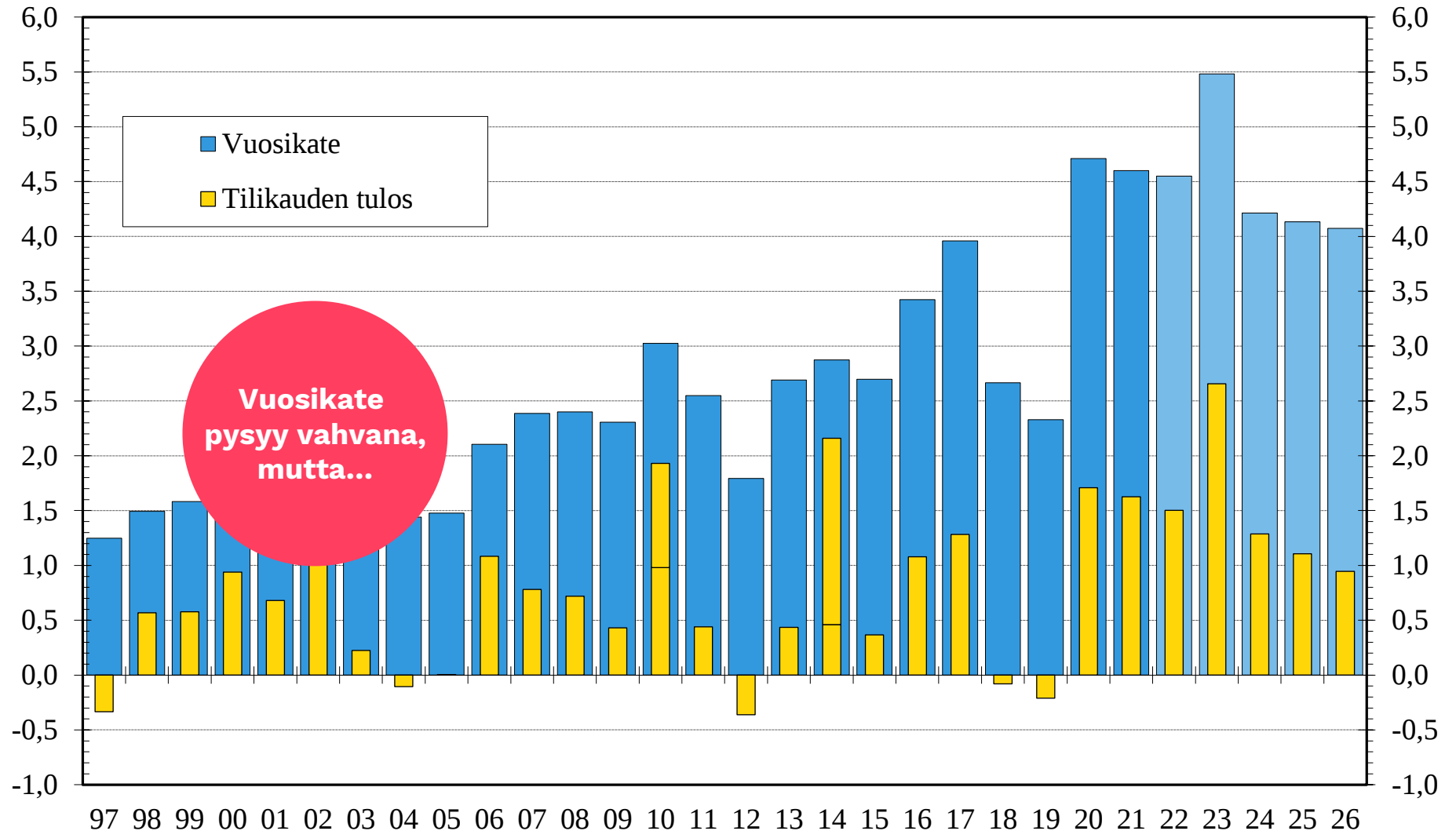
Vuoden 2010 tuloksessa HSY:n perustamisesta johtuvaa kirjanpidollista myyntivoittoa 0,95 mrd. euroa.

Vuonna 2014 kunnallisten liikelaitosten yhtiöittäminen paransi tulosta 1,7 mrd. euroa.

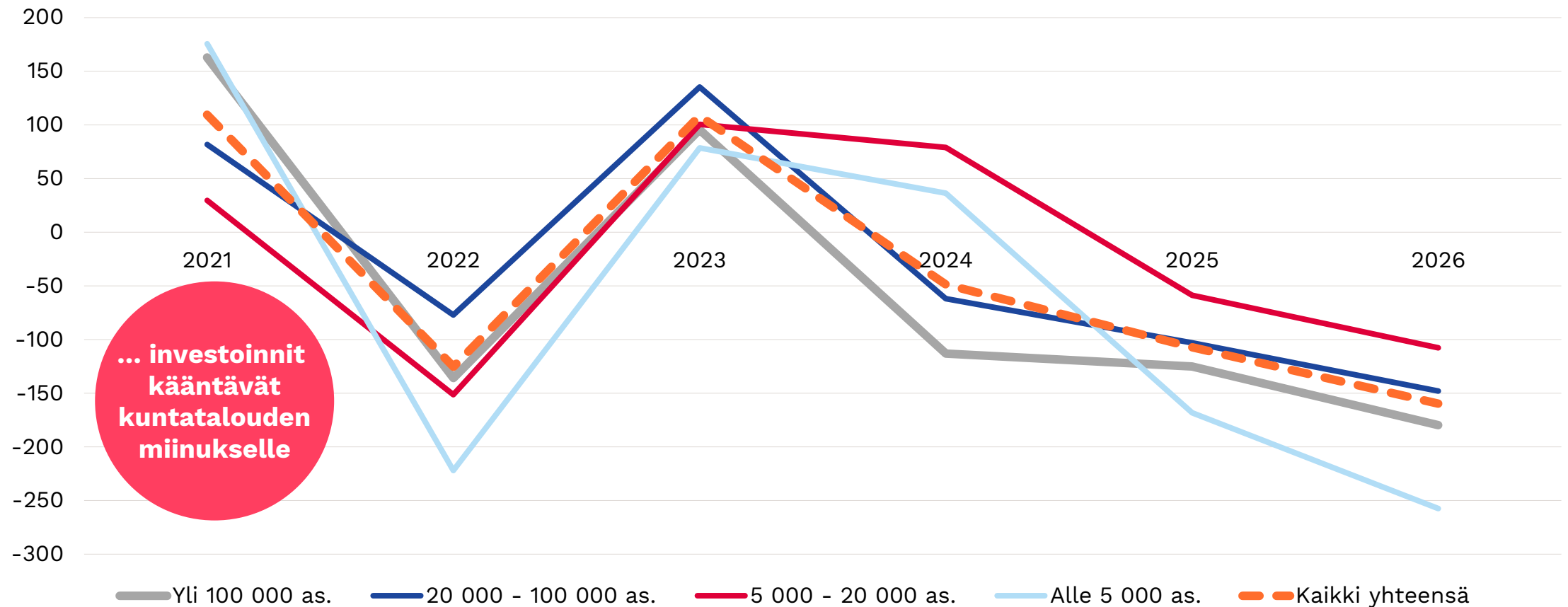
Vuosien 2016 ja 2017 vuosikatetta vahvistivat kikin lomarahaleikkaus ja työnantajamaksujen alennukset. Kiky-säästöt leikattiin täysimääräisinä vuosina 2018-2019.

Vuonna 2020 vuosikatetta vahvistaa noin 2,6 miljardin euron koronatuki kunnille ja sairaanhoitopiireille. Vuodelle 2021 myönnettiin koronatukia yhteensä noin 2,4 miljardia euroa.

Vuoden 2023 vuosikatetta parantaa erityisesti edellisten vuosien verotilitykset.

Toiminnan ja investointien rahavirta kuntakokoryhmittäin 2021-2026 €/as

**Pysyykö ennuste
näinkin hyvänä
vielä seuraavan
hallitusohjelman
jälkeen?**

Leikkaukset?

Minna Punakallio 10.3.2023

Julkisessa taloudessa pitää etsiä aitoja säästöjä – ei osaoptimoida

TE25-uudistus muuttaa kuntataloutta

Työvoimapalveluista syntyy kunnille uusi valtionosuustehtävä, jonka kustannukset korvataan täysimääräisesti valtionosuuksina.

Siirtyvät palvelut

- Työvoima- ja yrityspalvelut rahoitetaan valtionosuuksilla.
- Rahoitus tarkistetaan vuosittain.
- Palveluiden rahoituksessa kahden vuoden siirtymäaika.

Menot ja tulot:
+670 miljoonaa

Työttömyysturvamenot

- Etuuksien maksuvastuu kompensoidaan valtionosuuksina
- Korvaus lasketaan poikkileikkaustilanteessa, korotetaan vuosittain indeksillä
- Jatkossa kuntien työttömyysturvamenot määräytyvät työttömänä olleiden työnhakijoiden perusteella.

Menot ja tulot:
+270 miljoonaa

Kiitos.

Minna Punakallio

+358 9 771 2095, +358 40 751 5175

Minna.Punakallio@kuntaliitto.fi

Twitter

[@MinnaPunakallio](https://twitter.com/MinnaPunakallio)

www.kuntaliitto.fi